

УДК 316.454.54

ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ У КОЛЕКТИВІ

Студ. А.Г. Середня, БМР-1-16

Науковий керівник доц. Т.І. Кадлубович

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета та завдання. Розкрити сутність колективів, їх види. Виявити особливості колективів. Обговорення особливостей колективу та місце людини в них.

Об'єкт дослідження. Колективи, місце людини у колективах, проблеми взаємодії.

Методи та засоби дослідження. Вивчення літературних джерел, узагальнення та абстрагування отриманих даних.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Ще наприкінці 80-х-початку 90-х років проблема колективу стала найбільш обговорюваною. Проте і до тепер дана проблема залишається актуальною. Адже вчитися спілкуватися з іншими, формувати певні моральні цінності людських стосунків можна лише в колективі.

Результати дослідження. Для того, щоб визначити місце людини в сучасному світі, а також з'ясувати обумовленість у системі «особистість - суспільство», необхідно зупинитися на деяких загальних визначеннях, що характеризують людину з різних боків. З одного боку, людина - це жива істота з притаманними їй загальними рисами, що властиві людському роду. З другого боку, в онтологічному аспекті, людина - істота соціальна, яка розкриває свої риси саме в колективі, у процесі спілкування. За допомогою цілеспрямованої діяльності, комунікації, системи оцінки і самооцінки людина стає "суспільною твариною".

Історичні умови життя призвели до того, що люди об'єдналися в нації, держави, партії, інші спільності. Людина живе, розвивається і діє в групі. У колективі та під його впливом відбувається становлення особистості. Проте не кожна спільність людей, в яку входить особистість, можна назвати колективом. Треба розрізняти поняття "група" і "колектив". Група — це будь-яке об'єднання людей незалежно від того, якого характеру зв'язки існують між її членами. А колектив являється вищою формою організацією групи. Тому можна сказати, що всякий колектив - це група, але не кожна група - колектив.

Колектив — це група людей, задіяних у спільній діяльності, об'єднана єдиною метою, підпорядкованою цілям суспільства. Суттєвою ознакою колективу є суспільна значущість цілей та завдань, на реалізацію яких спрямовані зусилля його членів. Це дає підстави розглядати колектив як найважливішу клітину суспільного організму. Чітко і повно ознаки колективу виявив А. С. Макаренко: «Колектив - це є цілеспрямований комплекс особистостей, організованих, що володіють органами колективу. Питання ставлення товариша до товариша - це не питання дружби і не питання любові, не питання сусідства, а це питання відповідальної залежності». Слово "колектив" для нас означає і шкільний колектив, і домашнє оточення, і робітників, з якими людина працює на виробництві; це всі, з ким підліток вступає в різноманітні відносини.

Колектив відіграє величезну роль у нашому житті. Він дозволяє нам щонайменше задовольнити соціальні потреби – у спілкуванні, взаємодії, причетності до певного соціуму, бере на себе частину турбот про безпеку та благополуччя.

Питання про відносини колективу і особистості – одне із головних, воно має особливу роль. До недавнього часу вважалось, що особистість повинна підкорюватись колективу. Сьогодні необхідно шукати нові рішення, які б відповідали духові часу.

Зараз виділяють три моделі розвитку відносин між особистістю і колективом:

1. особистість підкорюється колективу (конформізм);
2. особистість і колектив знаходяться в оптимальних відносинах (гармонії);
3. особистість підкорює собі колектив (нонконформізм).

У першому варіанті особистість може підкорюватись вимогам колективу природньо і добровільно, а може і надалі зберігати свою незалежність і індивідуальність, підкорюючись колективу лише зовні, формально.

У другому варіанті – ідеал взаємовідносин – гармонізація відносин особистості і колективу. Кожен член колективу зацікавлений в існуванні тривалого об'єднання.

Третій варіант, коли особистість підкорює собі колектив, зустрічається рідко. Яскрава особистість, її індивідуальний досвід можуть в силу тих чи інших причин сподобатись членам колективу. Цей процес може мати подвійний характер і привести як до збагачення соціального досвіду колективу, так і до зменшення його, якщо новий кумир стає неформальним лідером і орієнтує колектив на більш низьку систему цінностей, чим та, яку колектив вже досягнув.

Протиріччя і конфлікти притаманні і колективу, оскільки живі люди – це завжди люди, що мають різноманітні думки, погляди, засоби підходу до рішення загальних завдань. Все це невідворотно породжує ділові суперечки, критику і так далі, змушуючи колектив постійно знаходитися в русі, а джерелом всякого руху є протиріччя. Важливою задачею є створення умов, щоб цей колектив розвивав свідомість і зацікавленість його членів по виконанню поставлених перед колективом завдань

Сфера соціальної взаємодії охоплює широке коло різноманітних міжособистісних контактів. Майже вся поведінка будь-якої людини є результатом соціальних взаємодій в сьогоденні або минулому. При цьому передача і прийом інформації людьми, сприйняття, розуміння і оцінка ними одне одного, їх взаємодія знаходяться в безперервній єдності, складаючи в результаті те, що можна назвати міжособистісним спілкуванням.

Висновки. Виховання у колективі є обов'язковою умовою повноцінного розвитку. В колективі особистість вчиться оцінювати себе, розвиває комунікативні здібності і здобуває практику соціальних стосунків.

У житті, як правило, істинна лежить посередині між крайніми позиціями. Справді, дати самооцінку дитина може, тільки порівнявши себе з іншими, у спільних іграх і роботі. Вчитися спілкуватися з іншими, формувати певні моральні цінності людських стосунків можна лише в колективі. Для дієвого колективу характерні такі взаємозалежні ознаки: спільна мета, психологічне визнання членами групи один одного і ототожнення себе з нею, практична взаємодія людей в процесі досягнення спільної мети, постійність взаємодії протягом всього часу існування колективу, хоча не обов'язково безпосередньо всіх його членів зі всіма.

Людина на жодному етапі свого історичного розвитку не була одна.. Вона є соціальною істотою, яка давно усвідомила, що самотужки жити набагато складніше і важче, ніж у групі. Але, приймаючи рішення про входження у ту чи іншу групу(організацію), людина розуміє, що їй доведеться чимось поступитися, відмовитися від звичного способу життя. Натомість вона отримає певні переваги, пов'язані із кращою можливістю задоволення її потреб. Тому людина завжди порівнює втрачене і набуте. Колектив - це не якась безлика маса. Він існує як багатство індивідуальностей.

Ключові слова. Людина, колектив, взаємодія.